

Fjärde roten, tomt 11

Kvarteret Perukmakaren

Sextonde roten 1637–57

Åttonde roten 1657–70

Drottninggatan 49 (s.sidan Ö. Hamnen –
Ö. vallen)

Fredsgatan 6–4.10 & 4.11

Hypotetiskt kan man tänka sig att en Lars i Gullberg, gift med Karin, kan vara far till

Börta Larsdotter

1637: 4 mtl, 1639–49

kan vara den som sedan 1638 (1mtl) omtalas i 1637 års längd som *Karin i Gullbergs dotter*, som bör varit syster till

Anders Larsson (i Gullberg)

1639–41: 3 mtl, 1642–49: 2 mtl

Bengta, Anders (Larsson) i Gullbergs Enkia R16 1650–55: 1 mtl,

omväxlande kallad *Bengta Gullbergs* eller Anders i Gullbergs änka.

Anders Olufsson R16 1651: 2 mtl

Bengta i Gullberg nämnes i skattelängderna 1675 men också redan 1671 tillsammans med

Anders Eriksson båtekarl

1667–81

Den 1.9.1666 besvärade sig *Anders Svensson* över Anders Eriksson båtekarl (rote 14 1663–65, 8.37, kv. Gamla Teatern, vilket gör 1666 till troligt vigselår). Denne hade fört en halv åhm franskt vin till Strömmen åt honom och vinet hade runnit ut på vägen. Anders Eriksson delade skadeståndet med *Sven böcker*, som hade inpackat vinet, sedan Anders visat att proppen på den halva åhmen ”inuti fordret var vänt tvärt neder från det märket, som på fordret gjort var”.

I resolutionsboken står den 13.11.1682 följande notering: ”Uppå borgaren Anders Eriksson Gullbergs anhållande att blifwa ihugkommen med någon tjänst här i staden, resolverade Rätten, att så snart någon öppning skier skall han blifwa accomoderat.”

Enligt en redogörelse angående tullnärerna och slusskrivarna vid Lilla Edet den 15.5.1716 (EIIa:28) hade hustru *Karin Gullberg* vid förhör berättat, att hennes *sal man (båtekarlen) Anders Eriksson Gullberg* hade förordnats till slusskrivare efter den förra *Lars Larsson*, son till den tidigare skrivaren *Lars Bengtsson*.

Anders Eriksson bör vara den (tull-)inspektör Anders Eriksson, vars begravning omtalas i domkyrkans räkenskaper den 1.2.1688. Som slusskrivare tjänstgjorde han 1683–87 Han efterträddes som slusskrivare av sin svärson *Claes Tengman*, som i sin tur efterträddes av sin måg *Carl Ahlgren* (från Tengmans död 1705 till Ahlgrens egen 15.2.1716). Det kan apropos Claes Tengman

vara värt att citera följande skrivelse från magistraten till slusskrivaren Claes Tengman 30.10.1693:

”Det är emot Kungl. Maj:t:s denna staden förundte resolutioner, att intet järn som ifrån Wenersborg genom strömmen nedkommer skall föres till Bohus eller Uddevalla eller någon annan platz förr än det varit till Götheborgs våg framfört, wägit och der efter Kungl. Maj:ts och stadens rättighet aflagt. Så skall han, när något jern nedkommer från Strömmen till Edet och der ifrån till någon annan platz blir destinerat än till Götheborg, det anhålla till dess Rätten der öfwer fått efter sakens beskaffenhet resolvera.” – Även Tengman blev givetvis skyldig staden för uppbörd, vilket meddelades hans svärson tullnären vid Lilla Edet Carl Ahlgren 1712 (se RR s. 72 och 227).

Fuxerna vigselbok för den 25.5.1688 förmäler, att ”tullnären vid Lilla Edet välb. Claes Tengman, Enkeman, hade intet levande barn med sin förra hustru, (förmäldes) med dygdesamma Jungfru Brita Andersdotter Gullberg: bo på Lilla Edet.” – ”Den 1 april 1703 begrovs Herr Inspektor Tengmans hustru Britta Andersdotter på Ed i Fuxerna Kyrka. Dödde den 19 mars efter hon hade levat 36 år.” Hon bör alltså vara född 1667. Claes Tengmans och Britta Andersdotter Gullbergs barn var:

1/ *Helena* född i juni 1689, Gift a/ insp. Carl Ahlgren, b) 1724 med faktor Anders Wahlström

2/ *Catharina* född 12.8.1691

3/ *Maria* född 1693

4/ *Beata* född 4.1.1696

5/ *Beata* född 1.5.1698

6/ *Hans* född 28.1.1701

7/ *Johanna* född 14.4.1702

Den 1.3.1680 omtalas i Göteborgs magistrats protokoll Anders Eriksson båtekarls

hustru Karin i Gullberg.

(i tomtöreslängd 1696) Denna Karin i Gullberg (el. Karin Gullbergs) hade en bror Johan som var ränte- och proviantmästare. Helge Almquist nämner (del II s. 478), att en grundlig reparation av Kronans magasinshus 1685, blev ”något omstridd, därför att proviantmästaren Johan Gullberg verkställde den på eget bevåg, utan att medel hade anvisats”.

”Johan von Gullberg” (givetvis icke omnämnd av Elgenstierna) pantsatte (enl. EIIa:13 s.92) till magistraten den fjärdedel i strömbåten som han hade med sin syster Carin Gullbergh ”uti fall Carl Ingelsson, på vilkens begäran min fordran är arresterad worden skulle lagligen bevisa det han förmenar sig hushyra för Cronans Spannemåhl hafwa att pretendera”. *Carl Ingelsson Berg* var bosatt 10.15. Han var ledamot av hemförebåtegillet och svärson till Jon Olufssons änka, som icke kunde vittna i detta ärende enligt *Johan Gothenius*, eftersom hon var död. Carl Ingelsson kallade Johan Gullberg för fordom räntmästare och talade om den fordran Johan Gullberg hade hos Matthis Börgessons änka. Den 13.2.1688 upplästes Generallöjtnanten och Landshövdingens brev daterat den 10.2.1688 med anhållan om att proviant- och räntmästaren Johan Gullbergs gods och egendom skulle inventeras, värderas och sekvestreras, så mycket som kunde räcka till Herr *Översten Och Kommendanten Gustaf Mackliers* Regementes beklädning. Till värderingen utsågs *Magnus Persson Johan Buchou* och *Petter v. Egmont*. Den 30.5.1687 var räntmästare Johan Gullberg svarande mot sjötullaren i Malmö *Johan Poppelman* och *Henrik Eilking d.ä.* Den

4.4.1688 skrev översten och kommandanten Macklier, att det var en samvets sak att för räntmästare Johan Gullbergs hustru taga undan de sängkläder, som hon låg på under sin sjukdom och ”korne”, som hon och barnen hade sitt uppehälle av. Han begärde, att magistraten ville tillskriva Generallöjtnanten och Landshövdingen därom. Det beslöts, att det allranödigaste skulle lämnas kvar åt hustrun och barnen men det övriga skulle tagas utur huset.

Men så sent som 14.5.1699 levde Johan V. Gullberg, ty då pantsatte han på grund av resa till Skåne på nytt den fjärdepart i en strömbåt, som han ägde tillsammans med sin syster, denna gång till sin svåger herr Claes Tengman.

Enligt Göteborgs stads inteckningsprotokoll (AIIb:4) hade *mäster Lars Olofsson* tillhandlat sig en gård på Torggatan av inspektor herr Claes Tengmans svärmoder hustru Karin Gullberg (som ännu levde): Lars Olofsson pantsatte nu den 1.11.1697 sin gård till Claes Tengman. Samma källa omnämner 1.12.1698, att Karin Gullbergs avlidne man Anders Eriksson Gullberg redan under livstiden av faderlig omsorg hade givit sin sjukliga dotter *Margareta Andersdotter* en halv strömbåt. Denna del i strömbåten hade Anders Eriksson Gullberg ärvt efter sina avlidna föräldrar. Karin Gullberg kvarstår i tomtöreslängden 1696. Från 1710 följer

Nils Nilsson båtekarl

hos vilken detta år bor *Elof Bengtsson* och *Olof Mårtensson*

Nils Nilssons hustru hette *Margareta Gullberg* och bör alltså vara dotter till Karin Gullberg, varför Nils Nilsson torde flyttat till gården genom äktenskapet. Men han stannade inte denna gång länge i gården. 1713 omtalas i tomtöreslängden hustru Karin Gullbergh, Nils Nilsson båtekarl, dess båtedräng *Olof Olofsson*, *Elof Bengtsson* båtskeppare och *Bengt Elofsson*, 1714 omtalas endast Nils Nilsson. Skattningslängden 1715 upptar endast hustru Karin Gullberg, vars gårds byggnadsvärde värderades så högt som 560 d smt (högst på denna sida Drottninggatan öster om den blivande Fredsgatan).

Enligt kämnärsrättens protokoll 29.11.1716 gick det ett allmänt rykte i staden och tal över hela staden, att borgaren Nils Nilsson skulle ha besovit *kvinnspersonen Karin Olufsdotter* och med pengar ha övertalat sin systerson båtekarlen *Bengt Elofsson* att tillstå sig vara barnafader. Själv sade han, att Karin Olufsdotter låg i en bänk i köket och han hade en enda gång krupit till henne i bänken.

Skepparen Nils Nilssons hustru *Margareta Andersdotter* fick stolrum i domkyrkan den 17.11.1716 efter sin sal. moder Karin ”Guldbrands” (bör vara felskrivning för Gullberg.)

”Karin Gullbergs gård” kallas 1717 öde.

Första resan lät

skomakaremäster Lars Ekman

den 8.8.1720 uppbjuda ett hus och gård på Drottninggatan beläget emellan *Petter Forswall snickares* gård å östra och *glasmästare Petter Friberg* å västra sidan, som han hade tillhandlat sig av båtekarlen Nils Nilsson för 800 d smt den 28.10.1717. Lars Ekman hade trassel med ett annat ungefär samtidigt köp sin svåger *timmermannen Per Gunnarsson Ahlgrens* gård 7.71ö kv Nålmarkaren, där han var bosatt 1717. Han klagade den 23.10.1717 enligt uppbudsboken över att hans svåger *Jon (Gunnarsson) i Garn* (som kallade sig Ahlgren) i dryckesmål hade förlett honom att underskriva ett kontrakt sig till prejudice om den gård han själv hade inropat på auktionen efter

Per Gunnarssons änka. Nu ville svågern inte återtaga de pengar, som han hade lånat honom till husets inlösen. Ärendet förelades kämnärsrätten att behandla.

Snickaren Petter Forswall klagade i brev till magistraten den 29.8.1720 över att hans granne borgaren Nils Nilsson till skomakaren sal. Lars Ekmans *änka*, alltså till en främling, hade sålt ett hus och gård på Drottninggatan utan att hembjuda honom som *någranne* till lösen. Han ville deponera köpesumman. Även *Petter Friberg* ville nadra avl. skomakaren Lars Ekmans hus och gård och infann sig till tredje uppbudet för att bevaka sin rätt.

Ekmans *änka Kerstin Gunnarsdotter* sade, att hennes avlidne man 1717 köpte gården av *hennes broders hustrus farbroder* [Nils Nilsson], vilket grannarna nog visste men inte åtalade förrän nu ”tyckiandes det bäst wara klifwa på den giärdzgård, som lågest är. Sten på börda är ganska tung.” Forswall hade önskat henne lycka till.

Såväl Petter Friberg som Petter Forswall avstod sedan från sitt klander av uppbudet. Skomakaren Lars Ekmans änka Kerstin Gunnarsdotter beviljades fasta 17.12.1720 på dess hus och gård på Holländaregatan.

1723 återkommer Nils Nilsson båtekarl nu med *båtedrängen Olof Olofsson, Olof Bengtsson och Nils Elofsson*. 1730 hade han som inneboende båteskepparen *Bengt Elofsson, båtedrängen Måns Christensson* och avsk. *hautboisten Joakim Henrik Röhl*, gift med Nils Nilssons dotter *Catharina Nilsson*.

Efter avlidne åldermannen för strömbåtgillet Nils Nilsson företogs bouppteckning den 22.5.1733. Han ägde hus och tomt på Drottninggatan mellan packhuskarlen Olof Jonsson i öster och glasmästare Petter Friberg i väster, taxerat till 582.16 d smt. Sonen *Hans Nilsson* kallade sig *Billing*. Hos änkan Margareta Gullberg bodde 1734 *bagaren Elias Gardin* och *båtekarlen Erik Pehrsson*. Hon ägde gården 1741 och hade då hyresgästen *bagaren Anders Sundgren*, kallad fattig liksom hon själv. Hennes arvingar betalade tomtöret 1745: gården tycks en kortare tid ha ägts av mågen *hautboisten Joakim Heinrich Röhl* för vilken Margareta Gullberg den 12.5.1742 gick i caution. Avsk. Hautboisten Joakim Heinrich Röhl bodde 1730–35 hos sin bror båteredaren Simon Röhl 4.9.

I ett brev till magistraten den 7.3.1746 (Gbg EIIb:38) skrev Joakim H. Röhl, att han på grund av opasslighet inte kunde infinna sig för att redogöra för den kakelugnseld, som den 21 februari hade uppstått i hans stuga. Han led av svår bröstvärk och håll och styng. Hans barn hade modern ovetande tänt elden en natt, då han led av svåra plågor. Dörren stod öppen för officerare av franska kåren, som logerade hos honom, och dessa släckte elden.

Joakim Röhl klagade den 22.10.1748 (EIIb:50) över att han hade blivit krävd på kronoskatt i Göteborg trots att han i början av 1747 på offentlig auktion hade sålt sin gård till *kvinnoskräddaren Johan Meijer* och flyttat som gästgivare till Ås och där hade betalt sin skatt enligt *länsmannen i Fräkne härad Thol Halfvordsen*. I kravbrevet hade Joakim Röhl angivits vara bosatt i Uddevalla.

”Musikanten Röhl”, som avlidit i lungsjuka, begravdes i Christinae församling 5.7.1751. Uppenbarligen rör det sig om hans hustru Catharina Nilsson när det 23.8.1754 talas om att en änka, kallad Röhl (”eine Wittwe, namens Röhl”), som efterlämnade sju barn, begravdes i tyska församlingen, sedan hon plötsligt avlidit förmodligen av fläckfeber. I bouppteckningen efter båda makarna 4.5.1754 sades nämligen Catharina Nilsson vara nyligen död i ett torp på andra sidan Fräntorp i Örgryte. Makarnas barn var följande:

Enligt ett bordsbrev utfärdat den 29.10.1739 (Ba:44) var Joakim H. Röhl's och Catharina Nilsdotter's son *Christian Adolph Röhl* som ville lära sig göra juvelerare- och guldarbeten, född i november 1725. Han var dock 1754 tullbesökare i Uddevalla och var död 1791.

Catharina var död 1791.

Johan Simon, född 1734. Var död 1791. Var 1754 i lära hos *bagare Dahlgren*.

Anna Margareta, född 1736. Levde änka 1791. G. *Floberg*

Niclas Fredrik f. 24.2.1738, död 3.6.1797. Han var 1754 lärgosse hos *fabrikör Bissmarck* och erhöll 1755 bordsbrev att bli färgare. Han var gesäll ännu 1792. G. 11.4.1779 med *Botilla Catharina Granberg*, fr. 1741, död 6.3.1792, änka efter *ringkarlen och kyrkobetjänten Bengt Pettersson*. – Tre barn Catharina, Gustaf och Carl Fredrik nämnas i bouppteckningen.

Brita Helena f.1739, död ogift 14.8.1789.

Två söner döptes till *Joakim Christoffer Röhl*. Den äldste avled i Örgryte den 10.10.1744. Fadern kallas då i kyrkboken arrendator. Den yngre Joakim Christoffer Röhl, döptes den 5.8.1746, då morbrodern ”inspektor” Hans Billing var fadder. Själv var han fadder i mars 1770, när *sjömannen Sven Wall* döpte sitt oäkta barn. Han fick burskap som hökare 14.3.1773, var bosatt 10.5 (Kv. Klädespressaren) med sin *hustru Catharina Bergström* (död barnlös 1.1.1790). Han avled 19.12.1790.

Skräddaren Johan Meijer

pantsatte gården den 7.1.1750 till tyska kyrkans fattigkassa för lån av 200 d smt. 1753 hette *läregossen Erich Lilljedahl*

(*Lejondahl?*), som 1760 var gesäll.

Konkurshandlingarna 17.1.1768 talar om kvinnoskräddaren Johan Meijers sterbhus. Bouppteckning efter såväl Johan Meijer (död 28.5.1767) och hans *hustru Ulrica von Santen* (död i juli 1766) företogs 15.6.1767. Utom sonen *skräddaregesällen Johan Fredrik Meijer* hade makarna omyndige sonen *Carl Gustaf Meijer* i lära hos *tunnbindaren mäster Olof Siöberg*, 19 år

gammal, sonen *Christopher*, 14 år och dottern *Charlotta Meijer*, 11 år.

Johan Meijer hade varit förmyndare för systrarna *Catharina* och *Christina Säfwedal*, som 1767 berättar honom vara död. Konkurshandlingarna talar om avlidne Meijers omyndiga svägerska *jungfru Sara Örnberg*. Bouppteckning efter Johan Fredriks den 21.3.1767 avlidna moster *jungfru Catharina von Santen* hade företagits. Ingen fast egendom efterlämnades av Johan Meijer, ty Johan Meijer och hans *hustru Ulrika* sålde den 11.7.1761 gården den till

tunnbindaren Christian Triebler

för 2 700 d smt och 200 d smt diskretion (30-depenning 90 d smt). Den 29.8.1767 omtalas i magistratens årshandlingar (EIIb:122) att framlidne tunnbindaren mäster Christian Triebler's kvarlåtenskap hade hans änka *Anna Christina Ahlgren* efter mannens död uppgivit till samtliga kreditörers betalning och att den nu var försäld. Sven Schale och Westerling och Wohlfart ville lyfta sina andelar.

Skomakaremästare Jonas Grope

ropade den 30.7.1767 in gården på auktion för 2 685 d smt (30-penning 89 d 17 öre smt). Vid Jonas Gropes första uppbud den 31.8.1767 sades gården ligga på Drottninggatan mellan *borgare-*

änkan Ingrid Nordströms gård å östra och *avlidne skräddaren Hagelbergs änkas* gård å västra sidan.

Jonas Grope, som var född 1731 som son till *Petter Jonasson Grope* och *Catharina Ahlbom* och fick burskap som skomakaremästare 19.12.1760 var ålderman 1776–1779. Han avled barnlös den 2.1.1791. Han efterlämnade hus och tomt nr 11 Drottninggatan mellan smeden Elmquist i öster och skräddare Bergman i väster. Hans hustru *Brita Kröger* efterlevde.

Juveleraren Laur. P. Ryberg ägde gården 1800 och 1807.

Senare uppbud av 4.11

Se 4.10.